

Uz mākslu balstītā izvērtēšanas instrumenta “Tilta zīmējums” adaptācija Latvijā

*Elza Strazdiņa¹, Margarita Stoļarova¹,
Kristīne Mārtinsone²*

¹ *Latvijas Mākslas terapijas asociācija*

² *Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija*

Ievads. “Tilta zīmējums” (TZ) (*The Bridge Drawing*, Hays, Lyons, 1981) ir ASV veidots uz mākslu balstīts izvērtēšanas instruments, kas sniedz ieskatu personības funkcionēšanā [Councill, 2003], apkārtējas vides uztverē [Stepney, 2001, pēc Darewych, 2013], kustības un stagnācijas uztverē [Councill, 2003; Hays, Lyons, 1981; Teneycke, Hoshino, Sharpe, 2009], problēmrisināšanā [Hays, Lyons, 1981], kā arī var norādīt uz suicidālām domām [Hays, Lyons, 1981]. Līdz šim TZ Latvijā nebija izmantots.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis bija adaptēt TZ latviešu valodā, pārbaudīt tā pamata psihometriskos rādītājus (reakcijas indeksus, testa-retesta saistību, neatkarīgo vērtētāju vērtējuma saistību) un satura validitāti, kā arī izpētīt TZ rādītājus atšķirīgās klientu/ pacientu grupās. Adaptācija tika veikta atbilstoši starptautiskajām testu adaptācijas vadlīnijām (*International Test Commission*, 2005). TZ satura validitātes pārbaudei tika noteikta saistība starp TZ rezultātiem, Stresa / grūtību pārvarēšanas startēģiju aptaujas (*The Coping Orientation of Problem Experience Inventory*, COPE; Carver, Scheier, Wein).

Rezultāti. Pētījuma rezultāti uzrāda: 1) adekvātus reakcijas indeksus lielākajā daļā TZ skalu ($M = [1,4-2,6]$); 2) ciešu korelāciju ($ICC \geq 0,8$) starp neatkarīgu ekspertu vērtējumiem vairākās TZ skalās; 3) statistiski nozīmīgu saistību starp testa un retesta rezultātiem septiņās TZ skalās ($rs \geq 0,6$); 4) statistiski nozīmīgu saistību ($p < 0,05$, $p < 0,01$) starp 10 TZ skalām un 9 COPE-LV problēmrisināšanas stratēģiju aptaujas skalām, starp 3 TZ skalām un 2 EAT 26 skalām, starp 2 TZ skalām un DASS depresijas skalu; 5) statistiski nozīmīgas atšķirības TZ darbos klientiem ar simptomātiskiem ēšanas traucējumiem skalās “Ieguldītā enerģija” ($Z = -1,97$, $p = 0,05$), “Loģiskums” ($Z = -2,04$, $p = 0,04$), “Tilta stiprinājums pamatnei” ($Z = -2,43$, $p = 0,01$), “Tilta konstrukcija” ($Z = -3,11$, $p = 0,00$) un “Matērija zem tilta” ($Z = -2,03$, $p = 0,04$).

Secinājumi. Ir veikts pirmais posms TZ adaptācijai Latvijā. TZ reakcijas indeksi kopumā atbilst noteiktajām indeksu robežām. Pastāv saistība starp testa un retesta rezultātiem, kas norāda uz instrumenta noturību laikā. Neatkarīgo vērtētāju vērtējumu saistība ir laba, bet nepieciešama vērtētāju iepriekšēja izglītošana, lietojot TZ. Ir novērojamas vairākas TZ atšķirības klientiem ar simptomātiskiem ēšanas traucējumiem, kā arī depresijas slimniekiem. TZ var norādīt uz atsevišķu problēmrisināšanas stratēģiju izmantošanu, kā arī depresijas pazīmēm. TZ var tikt izmantots kā uz mākslu balstīts izvērtēšanas instruments mākslas terapijā Latvijā.